

DOI: 10.31617/2.2024(49)06
УДК 339.13:665.585(477)

ПОЛЮГА Валентина,
к. т. н., доцент кафедри товарознавства
та митної справи
Державного торговельно-економічного
університету
вул. Кіото, 19, м. Київ, 02156, Україна
v.poliuha@knute.edu.ua

POLIUHA Valentyna,
PhD (Technical Sciences),
Associate Professor at the Department
of Commodity Science and Customs Affairs
State University of Trade and Economics
19, Kyoto St., Kyiv, 02156, Ukraine
ORCID: 0000-0001-7527-2236

ЖАЛДАК Марина,
доктор філософії, доцент кафедри
товарознавства та митної справи
Державного торговельно-економічного
університету
вул. Кіото, 19, м. Київ, 02156, Україна
m.zhaldak@knute.edu.ua

ZHALDAK Maryna,
PhD (Technical Sciences),
Associate Professor at the Department
of Commodity Science and Customs Affairs
State University of Trade and Economics
19, Kyoto St., Kyiv, 02156, Ukraine
ORCID: 0000-0002-4490-8673

РИНОК ЗАСОБІВ ДЛЯ ДОГЛЯДУ ЗА ВОЛОССЯМ В УКРАЇНІ

Наведено результати дослідження динаміки виробництва та споживання засобів для догляду за волоссям (ЗДВ) в Україні; систематизовано дані щодо асортименту та класифікації різних їх видів. Охарактеризовано динаміку обсягів експортно-імпорتنних операцій ЗДВ; перспективи розвитку вітчизняних і закордонних виробників ЗДВ, що реалізуються на ринку України. Використано загальнонаукові методи: збір інформації, її аналітичне опрацювання та теоретичне узагальнення; статистичні методи – для кількісної оцінки обсягів виробництва і споживання засобів для догляду за волоссям; графічний – для ілюстрації динаміки досліджуваних показників. Встановлено, що у найближчій перспективі в Україні зберігатиметься тенденція поступового, хоч і незначного, збільшення обсягів виробництва та реалізації ЗДВ. Також зростатимуть обсяги імпорту цього товару. Останнім часом асортимент засобів для догляду за волоссям в Україні поступово розширюється. Водночас актуальним завданням для українських виробників є подальший розвиток асортименту продукції. Завдяки випуску нових видів цього товару вітчизняні підприємства отримають можливість гідно конкурувати з аналогічною продукцією імпортного виробництва. Перспективним напрямом розширення асортименту

THE HAIR CARE MARKET IN UKRAINE

The results of the study of the dynamics of production and consumption of hair care products (HCP) in Ukraine are presented; data on the range and classification of their various types are systematized. The dynamics of the volumes of export-import operations of HCP; prospects for the development of domestic and foreign manufacturers of HCP, which are sold on the Ukrainian market are characterized. General scientific methods are used: information collection, its analytical processing and theoretical generalization; statistical methods – for quantitative assessment of the volume of production and consumption of hair care products; graphic – to illustrate the dynamics of the studied indicators. It has been established that in the near future Ukraine will maintain a trend of gradual, albeit insignificant, increase in the volume of production and sale of HCP. Import volumes of this products will also increase. Recently, the range of HCP in Ukraine is gradually expanding. At the same time, an urgent task for Ukrainian manufacturers is the further development of the range of products. Thanks to the release of new types of this product, domestic enterprises will have the opportunity to compete with similar products of imported production. A promising direction for expanding the range of HCP is the production of organic

Copyright © 2024. Автор(и). Це стаття відкритого доступу, яка розповсюджується на умовах ліцензії [Creative Commons Attribution License 4.0 \(CC-BY\)](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/) Міжнародна ліцензія

ЗДВ є виробництво органічних продуктів, а також товарів без парабенів та SLS.

products, as well as products without parabens and SLS.

Ключові слова: шампунь, виробництво, споживання, імпорт, експорт, асортимент.

Keywords: shampoo, production, consumption, import, export, assortment.

JEL Classification: C81, L11, L66.

Вступ

Засоби для догляду за волоссям (ЗДВ) – це обов’язковий елемент побуту кожного українця. Навіть у складний воєнний час ЗДВ за волоссям мають високий попит серед споживачів. Така тенденція пояснюється, зокрема, їх обізнаністю щодо негативних наслідків від використання засобів на хімічній основі, а також про переваги застосування натуральних інгредієнтів та органічних компонентів у ЗДВ. Попри те, що цей ринок досить швидко насичується пропозицією, ще довгий час зберігатиметься перспектива для його розвитку.

Українські споживачі поділяють усі ЗДВ на дві категорії: засоби для миття та засоби для стайлінгу. Ця галузь до початку повномасштабної військової агресії РФ показувала значні темпи розвитку як у напрямі імпорту товарів, так і у внутрішньому виробництві. При цьому виробники і торговельні підприємства робили акцент на здоров’ї споживачів, індивідуалізації та багатофункціональності засобів, створенні нових сегментів ринку.

Ситуація, що склалася сьогодні в Україні, для підприємств є складною та невизначеною. Однак важливим завданням для виробників засобів для догляду за волоссям залишається забезпечення споживачів якісним і безпечним товаром. Аналіз ринкових тенденцій, встановлення особливостей роботи підприємств, що спеціалізуються на виробництві та реалізації цих засобів, а також визначення потреб споживачів становить сьогодні значний науковий інтерес. Це, своєю чергою, дасть змогу підприємствам обрати стратегію розвитку в сучасних умовах існування.

Проблему дослідження асортименту та якості товарів для догляду за волоссям вивчали такі вчені, як А. Ю. Погребняк, В. О. Акмен, А. С. Немченко, Т. Б. Ігнашкіна, І. А. Карабаза. У праці Погребняк (2020) проаналізовано економічну сторону ринку шампунів України та хімічні складові цього товару. Вивчено ціноутворення шампунів залежно від хімічного складу і технології виготовлення. Результати соціологічних досліджень сучасних тенденцій у сфері продажу ЗДВ відображено у публікації Акмен (2022). Праця Немченко (2022) присвячена основним тенденціям розвитку сегмента органічної косметики, до складу якої входить арганова олія. У статті Ігнашкіної (2020) наведено результати аналізу світового ринку косметичної продукції, складовою частиною якої є ЗДВ, та проаналізовано його структуру за категоріями. Аналітичні

дослідження конкурентних позицій вітчизняних компаній на косметичному ринку України відображено у статті Карабази (2020).

Зазначені вище публікації, що містять аналіз вітчизняного ринку, є досить нечисленними і стосуються переважно питань маркетингу. Систематизований же аналіз функціонування вітчизняного ринку ЗДВ відсутній, що зумовлює необхідність дослідження його особливостей та тенденцій.

Підприємства, що спеціалізуються на виробництві ЗДВ, у воєнний час потребують постійних вдосконалень і готовності до швидкого реагування на ризики. Тому дослідження стану ринку ЗДВ в Україні дасть змогу показати аспекти його розвитку та розробити ефективну стратегію, яка уможливить утримувати стійкі позиції.

Метою статті є визначення тенденцій розвитку ринку засобів для догляду за волоссям в Україні за 2019–2023 рр. з урахуванням бажань споживачів в умовах воєнного стану.

Гіпотеза дослідження полягає в тому, що воєнний стан та нестабільна економічна ситуація негативно впливають на динаміку ринку косметичних товарів, зокрема і засобів для догляду за волоссям.

Інформаційною базою дослідження є офіційні матеріали Державної служби статистики України та Державної митної служби України, наукові праці вітчизняних вчених з питань стану ринку засобів для догляду за волоссям і шампунів.

Опитування здійснювалося методом проведення анкетування респондентів. Оскільки засоби для догляду за волоссям є товарами масового споживання, в опитуванні брали участь споживачі різних вікових категорій та соціальних груп. Основними критеріями, за якими поділено споживачів, є такі: вік, стать, місячний заробіток. В опитуванні взяли участь 150 респондентів, що проживають у різних регіонах України. Також у роботі використано загальнонаукові методи дослідження: системний і комплексний аналіз, синтез.

Основна частина статті складається з чотирьох основних розділів. У першому проаналізовано класифікацію й асортимент засобів для догляду за волоссям, надано наукову термінологію всіх видів цих засобів, що реалізуються на ринку України. Другий розділ присвячено аналізу динаміки обсягів виробництва та реалізації ЗДВ протягом останніх п'яти років. У третьому наведено результати соціологічного опитування серед споживачів щодо використання засобів для догляду за волоссям, результати рейтингування торговельних марок і фактори, якими керуються споживачі при виборі цих засобів. У четвертому розділі проаналізовано статистичну інформацію, що стосується експортно-імпортних операцій засобів для догляду за волоссям в Україні.

1. Класифікація та асортимент засобів догляду за волоссям

Асортимент ЗДВ за своїм функціональним призначенням можна виокремити в такі групи:

- засоби для миття волосся (шампуні, ополіскувачі, бальзами, кондиціонери, креми, лосьйони, олії, маски) (Мазаракі та ін., 2016);
- засоби для укладання, завивки та збереження зачіски (спреї, лаки, гелі, піни, муси; засоби для хімічної завивки);
- фарби для волосся (рослинні та синтетичні) (Мережко та ін., 2019).

Розглянемо детальніше класифікацію й асортимент засобів для миття волосся. Згідно з ДСТУ 4315:2004 "Засоби косметичні для очищення шкіри та волосся. Загальні технічні умови" (2005) *шампунь* – це засіб у формі рідини, гелю або крему для догляду за волоссям, призначений для очищення волосся і шкіри голови та догляду за ними, і містить у своєму складі синтетичні поверхнево-активні речовини; він складається з води, жиру, емульгатора та різноманітних ароматичних і біологічно активних добавок, які мають виконувати функції залежно від призначення (Мережко та ін., 2019; Мазаракі та ін., 2016).

Ополіскувач полегшує розчісування волосся, покриваючи його захисною плівкою. Рослинні екстракти, які містяться в ополіскувачах, тонізують волосся та шкіру голови, збагачуючи їх вітамінами (Мазаракі та ін., 2016).

Бальзам для волосся виконує декілька функцій: нейтралізує лужне середовище, яке створив шампунь, захищає волосся від сплутування і надає йому блиск. Він проникає безпосередньо під кератинові лусочки волосся, заповнюючи порожнечи, які там утворились, і вирівнює поверхню волосся. Бальзам забезпечує додаткове живлення та зволоження волосся, відновлює його структуру і склад (Фармацевтична енциклопедія, 2024; Мазаракі та ін., 2016; Мережко та ін., 2019).

Кондиціонер – засіб у формі рідини, гелю або крему із вмістом антистатичних речовин, призначений для знімання надлишку статичних електричних зарядів. Завдяки спеціальним домішкам забезпечує волосся швидке та дозоване висихання, не позбавляючи необхідної для нього вологи (Мазаракі та ін., 2016).

Крем захищає поверхню волосся від ушкоджень, обволікає і зволожує, має термозахисні властивості, полегшує розчісування, робить волосся щільнішим (Мережко та ін., 2019).

Лосьйон містить поживні інгредієнти, серед яких вітаміни, протеїни, рослинні екстракти й олії, які сприяють живленню та зміцненню волосся. Допомогає покращити текстуру, зменшити ламкість, сприяє росту і робить волосся більш стійким до пошкоджень (Мазаракі та ін., 2016).

Олія – це універсальний засіб рослинного походження, основна функція якого – живлення та зволоження. На поверхні волосся існує ліпідний шар, порушити який можна при неправильному догляді,

гарячих укладаннях, механічному чи хімічному впливі. Олії для волосся запобігають псуванню волосся і надовго зберігають його здоровий вигляд (Мазаракі та ін., 2016).

Маска використовується для того, щоб волосся завжди виглядало здоровим, доглянутим і блискучим, вона також забезпечує додатковий догляд за волоссям. Маска для волосся має здатність проникати у внутрішні шари волосся, забезпечуючи його повноцінне живлення і зволоження, укріплює та відновлює структуру (Мазаракі та ін., 2016).

Засоби для укладання, завивки та збереження зачіски містять у собі такі позиції: спрей, лак, піна, мус і засоби для хімічної завивки.

Спрей відносять до засобів стайлінгу: нанесення спрею полегшує розчісування й укладання, забезпечує, у разі необхідності, термозахист волосся. Але останнім часом популярними стали також і особливі спреї, які об'єднали кондиціювальні й захисні властивості з ефективною турботою про волосся (Фармацевтична енциклопедія, 2024; Мережко та ін., 2019).

Лак для волосся – косметичний засіб для фіксації зачіски на основі спиртових розчинів натуральних та/або синтетичних смол (Мережко та ін., 2019).

Гель для волосся виконує ті самі функції, що і лак, однак він має драгелеподібну форму. Основними компонентами його є плівкоутворювальні полімери, які обгортаються навколо волосся (на відміну від лаку для волосся), що приводить до зміцнення волосся під дією своєї структури, коли лак лише полегшує його формування (Мазаракі та ін., 2016).

Піна та *мус* для волосся – це теж стайлінгові засоби. Однак пінка більше, ніж мус, збільшує волосся в обсязі й має більш щільну структуру. Мус має підсушуючий ефект, на відміну від піни. Мус не підходить для укладання довгого і важкого волосся, тільки піна може надійно зафіксувати таке волосся (Фармацевтична енциклопедія, 2024).

Засоби для хімічної завивки – це розчини, основою яких є тіогліколева чи тіомолочна кислота або їхні сполуки (тіогліколат амонію) (ДСТУ 4315:2004, 2005; Фармацевтична енциклопедія, 2024).

На цьому етапі дослідження доцільно буде розглянути класифікацію та асортимент фарб для волосся.

Фарба для волосся – косметичний засіб для зміни кольору волосся на певний час (Мережко та ін., 2019). До рослинних відносять хну (висушене і розтерте листя лавсонії жовто-зеленого кольору) та басму (сірувато-зелена фарба із листя індигофери). Штучні фарби поділяються на відтіночні, фарбувальні, окислювальні й освітлювальні.

Відтіночні фарби надають волоссю потрібний відтінок на деякий час. Їх застосування абсолютно безпечно для здоров'я і зовнішнього вигляду волосся.

Фарбувальні штучні фарби використовують для маскування сивого волосся, фарбування чи надання бажаного відтінку волоссю. Застосовують косметичні препарати, які залежно від тривалості фарбувального ефекту поділяють на напівперманентні (напівпостійні) та постійні. Напівперманентні (напівпостійні) фарбуючі засоби містять

органічні барвники, які вступають у хімічну взаємодію з кератином зовнішнього (поверхневого) шару волосся (кутикули), оскільки мають досить високу молярну масу і не проникають у кортекс. Ці засоби представлені відтінковими шампунями, фарбувальний ефект яких триває протягом 1–2 місяців. Найбільш поширену групу становлять постійні фарбувальні засоби. До складу фарб входять органічні барвники різних хімічних груп та структур, які проникають у кортекс волосся й фіксуються на кератині шляхом реакції солеутворення з карбокси- або аміногрупою, залежно від структури барвника. Утворений комплекс із забарвленою хімічною сполукою забезпечує волосся тривалий фарбувальний ефект (Фармацевтична енциклопедія, 2024).

Окислювальні фарби – це фарби, дія яких заснована на хімічній реакції від змішування фарби з окисником. Вони містять речовини, які самі не є барвниками, а отримують такі властивості, коли потрапляють у лужне середовище (Фармацевтична енциклопедія, 2024).

Освітлювальні засоби характеризуються підвищеним вмістом окислювачів (гідропіриту, пероксиду водню) у порівнянні з фарбами і тому вважаються найшкідливішими для здоров'я волосся. Освітлене (відбілене) волосся значно відрізняється від природного кольору, тому доведеться часто підфарбовувати його біля коренів (Фармацевтична енциклопедія, 2024).

На ринку України представлений досить широкий асортимент ЗДВ. Кожен окремий вид цих засобів має свої функціональні властивості, залежно від того, якого ефекту бажає досягти споживач.

2. Виробництво, реалізація й асортимент засобів для догляду за волоссям

Дослідження динаміки виробництва ЗДВ в Україні в період з 2019 по 2023 р. показали, що його обсяги поступово збільшуються (рис. 1).

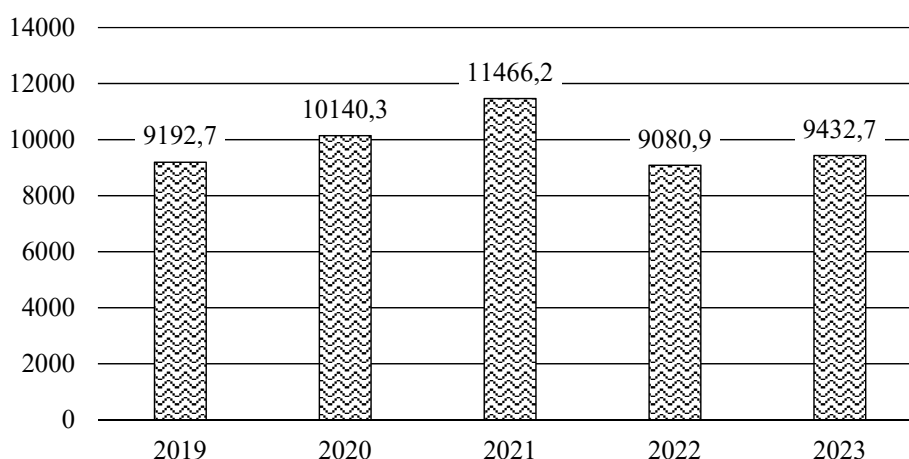

Рис. 1. Обсяги виробництва засобів для догляду за волоссям в Україні за 2019–2023 рр., млн грн

Джерело: сформовано авторами за (Державна служба статистики України, б. д. а).

Зокрема, в період 2019–2021 рр. обсяги виробництва ЗДВ стабільно зростали, збільшення становило на 24.7% у вартісному еквіваленті. У 2022 р., з початком повномасштабного вторгнення в Україну рф, вони цілком природно зменшилися у порівнянні з 2021 р. більше як на 20%. Однак виробники, попри складний економічний стан в країні, намагаються стабілізувати виробництво та вдосконалити свою продукцію, і у 2023 р. показник зростає на 3.8% від попереднього року. Загалом протягом досліджуваного періоду слід констатувати незначне збільшення обсягів виробництва ЗДВ – на 2.6% (Державна служба статистики України, б. д. а).

Також доцільно навести динаміку обсягів реалізації ЗДВ вітчизняного виробництва в Україні в період 2019–2023 рр. (рис. 2).

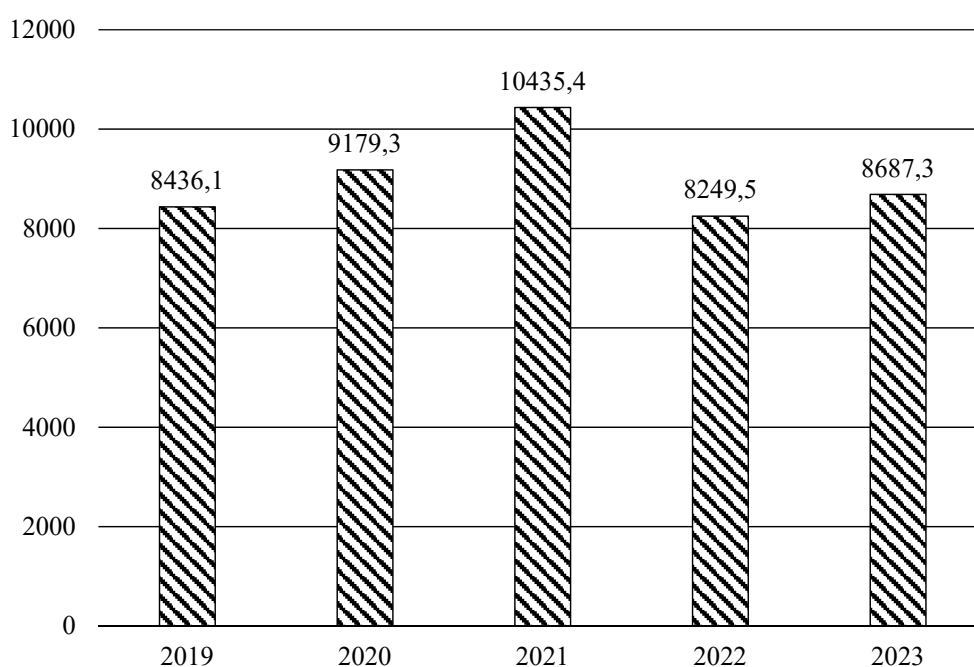

Рис. 2. Обсяги реалізації засобів для догляду за волоссям вітчизняного виробництва в Україні за 2019–2023 рр., млн грн

Джерело: сформовано авторами за (Державна служба статистики України, б. д. b).

За підсумками аналізу представлених даних визначено, що в період з 2019 по 2023 р. обсяги реалізації ЗДВ в Україні збільшилися у вартісному еквіваленті лише на 2.9%.

Загалом можна констатувати, що у довоєнний період обсяги виробництва та реалізації вітчизняних шампунів суттєво не зменшилися (Державна служба статистики України, б. д. а).

На полицях вітчизняних магазинів представлений досить широкий асортимент ЗДВ різних торговельних марок, зокрема: *L'Oreal Paris*, *Pantene Pro-V*, *Shauma*, *Head & Shoulders*, *Dr. Sante*, *FRUCTIS*, *Kerastase*, *Londa Professional*, *Shwarzkopf Professional*, *SYOSS*, *TRESemme* та *WELLA*.

3. Соціологічне опитування споживачів щодо використання засобів для догляду за волоссям

Для визначення споживчих вподобань щодо використання засобів для догляду за волоссям авторами проведено соціологічне опитування серед споживачів з використанням *Google Forms*. Форму було розміщено на офіційному сайті інтернет-магазину косметики та парфумерії *EVA* в період з 01.12.2023 по 25.01.2024.

У ході соціологічного дослідження опитано 150 потенційних покупців обраної продукції, серед яких 88% – жінки, 12% – чоловіки. За віком вони розподілилися на 3 категорії: 18–35 роки – 47% загальної кількості, 36–55 років – 33%; 56 років і більше – 20%. За розміром середньомісячного доходу серед респондентів 37.5% отримують до 10 000 грн/міс., 41.1% – до 20 000 грн/міс., 21.4% – більше ніж 20 000 грн/міс.

За підсумками опитування найкращий рейтинг за п'ятибальною шкалою отримали ЗДВ торговельних марок *L'Oreal Paris*, *Shwarzkopf Professional* та *TRESemme* (рис. 3).

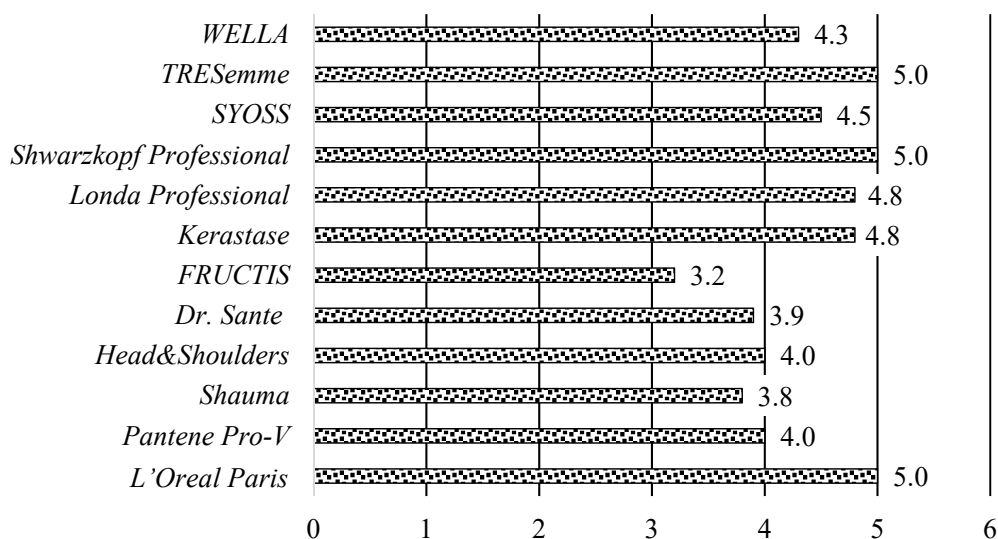

Рис. 3. Рейтинг торговельних марок засобів для догляду за волоссям серед українських споживачів, 2023 р.

Джерело: дослідження авторів.

Результати опитування споживачів також показали, що досить високий попит мають також ЗДВ таких торговельних марок, як *Kerastase* та *Londa Professional*, і достатньо гарна репутація у *SYOSS* та *WELLA* з трохи нижчою оцінкою.

Крім того, виявилось, що лише 34% споживачів звертають увагу на склад ЗДВ, що свідчить про значну роль маркетингу та реклами на ринку. Дослідження також виявило, що на вибір торговельної марки для кожного п'ятого покупця впливає привабливе пакування, 15% орієнтуються на консистенцію і запах, а для майже половини важливими є функціональні властивості. Також слід враховувати, що 20% споживачів зауважують на зручності у використанні засобу (рис. 4).

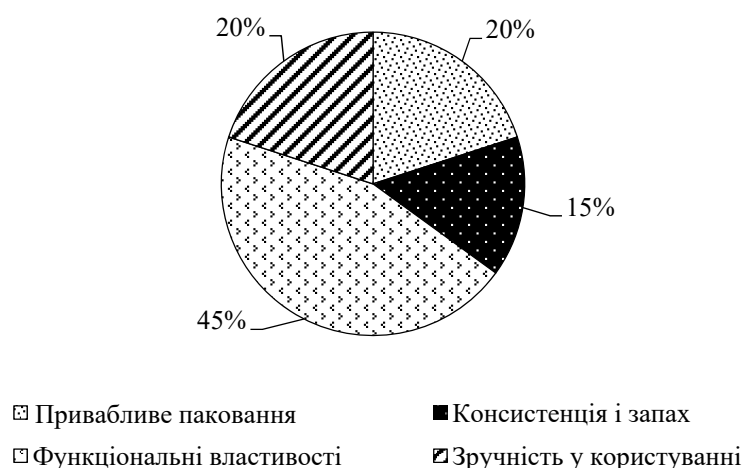

Рис. 4. Фактори вибору засобів для догляду за волоссям серед споживачів України

Джерело: дослідження авторів.

Водночас ціна є визначальним фактором при виборі ЗДВ для 86% споживачів. Така тенденція може бути пов'язана з воєнним станом в країні та низькою платоспроможністю споживачів. Через те, що ЗДВ є не товаром першої потреби, а предметом особистої гігієни, споживачі не готові витратити на них більше ніж 200 грн за одиницю.

4. Експортно-імпортні операції засобів для догляду за волоссям

Більшість ЗДВ на ринку України – товари закордонного виробництва. Аналіз статистичних даних експортно-імпортних операцій засобів для догляду за волоссям за період 2019–2023 рр. наведено на рис. 5.

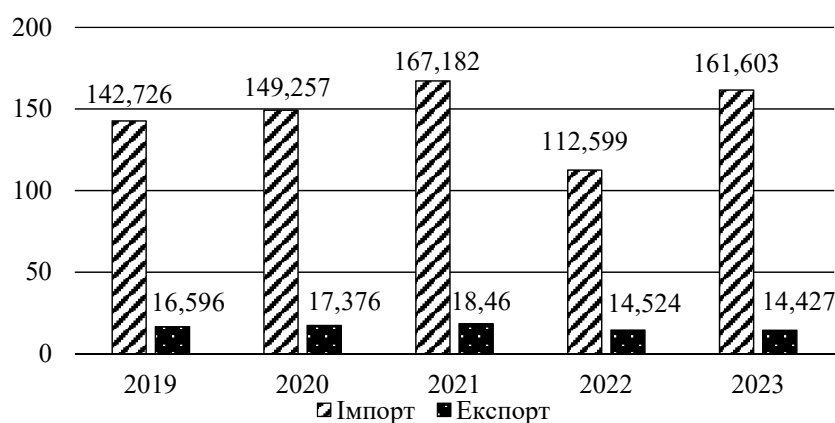

Рис. 5. Динаміка обсягів експортно-імпортних операцій засобів для догляду за волоссям (включно з шампунями) в Україні за 2019–2023 рр., млн дол. США

Джерело: сформовано авторами за (Державна митна служба України, б. д.).

Аналіз представлених даних демонструє, що в Україні обсяги імпорту ЗДВ значно перевищують обсяги експорту у вартісному еквіваленті: у 2019–2020 рр. – у 8.6 раза, у 2021 – у 9, у 2022 – у 7.7, у 2023 р. – більше ніж в 11 разів. Це свідчить про те, що закордонні виробники ЗДВ становлять значну конкуренцію вітчизняним за якістю та маркетинговою політикою (Державна митна служба України, б. д.).

Щодо динаміки імпорту ЗДВ, то в довоєнний період спостерігалася тенденція зростання обсягів з 2019 по 2021 р. більше ніж на 17%. У 2022 р. цей показник зменшився на 32.6%, однак у 2023 р. зріс на 43.5%, тобто було майже досягнуто рівень 2021 р. А за весь період 2019–2023 рр. відбулося збільшення обсягів імпорту ЗДВ на 13.2%.

Динаміка експорту ЗДВ у досліджуваній період майже аналогічна з імпортом. Починаючи з 2022 р. можемо констатувати зменшення обсягів експорту ЗДВ на 21.3% у порівнянні з 2021 р., що пов'язано з воєнним станом в країні, постійними обстрілами, введенням комендантської години й іншими факторами, що суттєво обмежують функціонування вітчизняних підприємств, які спеціалізуються на виробництві та реалізації засобів для догляду за волоссям (Державна митна служба України, б. д.).

У 2019 та 2020 рр. обсяги імпорту досліджуваного товару перевищували обсяги експорту у 8.6 раза, у 2021 р. – у 9, у 2022 р. – у 7.7, у 2023 р. – в 11.2 раза. Загалом можна констатувати, що, попри намагання вітчизняних виробників покращувати якість уже наявних товарів виробництва, виводити на ринок нові, які складатимуть гідну конкуренцію імпортній продукції, найбільший вплив на споживачів має все ж таки зовнішній вигляд пакування та товару, правильно обрана маркетингова стратегія і водночас усталені споживацькі вподобання. Тому досі ринок ЗДВ лишається імпортозалежним.

На рис. 6 наведено структуру зовнішньоторговельних операцій із ЗДВ за країнами-контрагентами.

Рис. 6. Географічна структура імпорту й експорту засобів для догляду за волоссям в Україні, 2023 р., %

Джерело: сформовано авторами за (Державна митна служба України, б. д.).

Основними країнами – імпортерами ЗДВ до України є Італія, Польща та Німеччина, найбільшими при цьому є частки Італії та Польщі. Сумарна частка решти країн у загальному обсязі імпорту ЗДВ становить половину. Серед них такі країни, як Республіка Корея, США, Франція, Румунія, Китай, Бельгія та ін. (Державна митна служба України, б. д.).

Натомість українські виробники експортують ЗДВ переважно до країн близького зарубіжжя – Польщі, Узбекистану та Республіки Молдова. Частки зазначених вище країн у загальній структурі експорту майже однакові. Сумарна частка решти країн, серед яких можна виділити Туреччину, Словаччину, Литву, Латвію, Грузію, Азербайджан, у загальному обсязі експорту засобів для догляду за волоссям становить менше ніж половину (Державна митна служба України, б. д.).

Висновки

Воєнний стан в країні спричиняє уповільнення темпів зростання ринку ЗДВ. При цьому виробники намагаються розширювати асортиментні лінійки, розробляють нові пакування, створюючи нові сегменти ринку.

Встановлено, що протягом останніх п'яти років зберігається тенденція поступового, хоч і незначного збільшення обсягів виробництва та реалізації засобів для догляду за волоссям.

У ході соціологічного опитування з'ясовано, що споживачі не готові витратити більше ніж 200 грн на місяць на одну одиницю ЗДВ і найчастіше орієнтуються на популярність бренду, а вже потім – на якість товару. Водночас при виборі продукції найважливішим фактором для опитаних респондентів є функціональні властивості, а найменш важливим – привабливе пакування.

Соціологічне опитування показало, що українські споживачі віддають перевагу торговельним маркам закордонного виробництва. Особливий попит мають засоби *TM L'Oreal Paris*, *Shwarzkopf Professional* та *TRESemme*, натомість *SHAUMA*, *FRUCTIS* та *Dr. Sante* здебільшого не викликають довіри українських споживачів.

Аналіз статистичних даних щодо зовнішньої торгівлі ЗДВ показав, що галузь є імпортозалежною з переважанням імпорту над експортом більше ніж у 10 разів у 2023 р. Протягом досліджуваного періоду обсяги імпорту збільшилися на 13.2%, а експорт зменшився на 13%. ЗДВ до України імпортують здебільшого італійські, польські та німецькі виробники, сумарна частка яких у структурі імпорту становить 50%. Вітчизняні ж виробники експортують цей товар переважно до країн близького зарубіжжя – Польщі, Узбекистану та Республіки Молдова, сумарна частка яких у структурі експорту становить 61%.

Подальші дослідження планується зосередити на вивченні світового ринку засобів для догляду за волоссям, визначенні якості та безпечності й розширенні асортименту цих товарів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	REFERENCE
Акмен, В. О. (2022). Сучасні тенденції у сфері продажу засобів для догляду за волоссям. У В. О Акмен., С. В. Сорокіна, О. С. Більчук, <i>Актуальні проблеми та перспективи розвитку агропродовольчої сфери, індустрії гостинності та торгівлі</i> (с. 374-375). Державний біотехнологічний університет. https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/15728/1/AKTUAL_NI_%20PROBLEMY_HOSTYNNOSTI_22-375-376.pdf	Akmen, V. O. (2022). Modern trends in the field of sales of hair care products. In V. O Akmen., S. V. Sorokina, O. S. Bilchuk, <i>Current problems and prospects for the development of the agro-food sector, the hospitality industry and trade</i> (pp. 374-375). State Biotechnological University. https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/15728/1/AKTUAL_NI_%20PROBLEMY_HOSTYNNOSTI_22-375-376.pdf
Державна митна служба України. (б. д.). <i>Статистика та реєстри. Статистичний експорт та импорт товарів</i> . <i>Goods_country</i> . https://customs.gov.ua/statistika-ta-reiestri	State Customs Service of Ukraine. (n. d.). <i>Statistics and registers. Statistical export and import of goods</i> . <i>Goods_country</i> . https://customs.gov.ua/statistika-ta-reiestri
Державна служба статистики України. (б. д. а). <i>Статистична інформація. Промисловість. Виробництво промислової продукції за видами (2013–2021)</i> . https://www.ukrstat.gov.ua/	State Statistics Service of Ukraine. (n. d. a). <i>Statistical information. Industry. Production of industrial products by types (2013–2021)</i> . https://www.ukrstat.gov.ua/
Державна служба статистики України. (б. д. б). <i>Статистична інформація. Промисловість. Обсяг реалізованої промислової продукції за видами діяльності</i> . https://www.ukrstat.gov.ua/	State Statistics Service of Ukraine. (n. d. b). <i>Statistical information. Industry. Volume of realized industrial products by types of activity</i> . https://www.ukrstat.gov.ua/
ДСТУ 4315:2004. <i>Засоби косметичні для очищення шкіри та волосся. Загальні технічні умови</i> . (2005). Держспоживстандарт України.	DSTU 4315:2004. State consumer standard of Ukraine. <i>Cosmetic products for cleaning skin and hair. General technical conditions</i> . (2005). State Consumer Standard of Ukraine
Ігнашкіна, Т. Б., Душина, Л. М., & Москалець, Т. А. (2020). Світовий ринок парфумерно-косметичної продукції: сучасні тенденції та перспективи розвитку. <i>Інфраструктура ринку</i> , (41), 87-93.	Ignashkina, T. B., Dushina, L. M., & Moskalets, T. A. (2020). The world market of perfumery and cosmetic products: current trends and prospects for development. <i>Market infrastructure</i> , (41), 87-93.
Карабаза, І. А., & Бондаренко, К. В. (2020). Конкурентні позиції вітчизняних компаній на косметичному ринку України: маркетинговий аспект. <i>Торгівля і ринок України</i> , (1), 72-77.	Karabaza, I. A., & Bondarenko, K. V. (2020). Competitive positions of domestic companies in the cosmetic market of Ukraine: marketing aspect. <i>Trade and market of Ukraine</i> , (1), 72-77.
Мазаракі, А. А., Мережко, Н. В., Коптюх, Л. А., Індутний, В. В. & Мокроусова, О. Р. (2016). <i>Класифікація непродовольчих товарів</i> . Київський національний торговельно-економічний університет.	Mazaraki, A. A., Merezhko, N. V., Koptiyukh, L. A., Indutny, V. V., & Mokrousova, O. R. (2016). <i>Classification of non-food products</i> . Kyiv National University of Trade and Economics.
Мережко, Н. В., Мокроусова, О. Р., Коптюх, Л. А., Коломієць, Т. М., Караваєв, Т. А., Осієвська, В. В., Глушкова, Т. Г., Михайлова, Г. М., Сіренко, С. О., Черняк, Л. В., Андрієвська, Л. В., Марчук, Н. Б., Калуга, Н. В., Шульга, О. С., Золотарьова, О. Г., Стретович, С. С. & Комаха, В. О. (2019). <i>Товарознавство. Т. 1. Непродовольчі товари</i> . Київський національний торговельно-економічний університет.	Merezhko, N. V., Mokrousova, O. R., Koptiyukh, L. A., Kolomiets, T. M., Karavaev, T. A., Osievska, V. V., Glushkova, T. G., Mykhailova, H. M., Sirenko, S. O., Chernyak, L. V., Andrievska, L. V., Marchuk, N. B., Kaluga, N. V., Shulga, O. S., Zolotaryova, O. G., Stretovich, S. S. & Komaha, V. O. (2019). <i>Commodity science. V. 1. Non-food products</i> . Kyiv National University of Trade and Economics.

Немченко, А. С., Міщенко, В. І., Винник, О. В., Куриленко, Ю. Е., & Камалу, Омайма (2022). Аналіз основних тенденцій розвитку ринку органічних косметичних засобів на основі арганової олії. <i>Соціальна фармація в охороні здоров'я</i> , 8(1), 92-98.	Nemchenko, A. S., Mishchenko, V. I., Vinnyk, O. V., Kurylenko, Yu. E., & Kamalu, O. Maima (2022). Analysis of the main trends in the development of the market of organic cosmetics based on argan oil. <i>Social pharmacy in health care</i> , 8(1), 92-98.
Погребняк, А. Ю., Чигиринець, О. Е. & Андрощук, С. П. (2020). Хімічна та економічна складові на ринку шампунів України. <i>Сучасні проблеми економіки і підприємництва</i> , (25), 21-26.	Pogrebnyak, A. Yu., Chigyrnets, O. E. & Androschuk, S. P. (2020). Chemical and economic components of the Ukrainian shampoo market. <i>Modern problems of economy and entrepreneurship</i> , (25), 21-26.
Фармацевтична енциклопедія. (2024, 12 січня). <i>Косметичні засоби</i> . https://www.pharmencyclopedia.com.ua/	Pharmaceutical encyclopedia. (2024, January 12). <i>Cosmetics</i> . https://www.pharmencyclopedia.com.ua/

Конфлікт інтересів. Автори заявляють, що вони не мають фінансових чи нефінансових конфліктів інтересів щодо цієї публікації; не мають відносин з державними органами, комерційними або некомерційними організаціями, які могли б бути зацікавлені у поданні цієї точки зору. З огляду на те, що автори працюють в установі, яка є видавцем журналу, що може зумовити потенційний конфлікт або підозру в упередженості, остаточне рішення про публікацію цієї статті (включно з вибором рецензентів і редакторів) приймалося тими членами редколегії, які не пов'язані з цією установою.

Внесок авторів: Полюга В. – 70%, Жалдак М. – 30%.

Автори не отримували прямого фінансування для цього дослідження.

Полюга В., Жалдак М. Ринок засобів для догляду за волоссям в Україні. *Міжнародний науково-практичний журнал "Товари і ринки"*. 2024. № 1 (49). С. 94-106. [https://doi.org/10.31617/2.2024\(49\)06](https://doi.org/10.31617/2.2024(49)06)

Надійшла до редакції 05.02.2024.

Отримано після доопрацювання 18.02.2024.

Прийнято до друку 21.02.2024.

Публікація онлайн 12.03.2024.